

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója 2013/1 (30.)

BESZÁMOLÓ

a Múltunk Öröksége Alapítvány 2012. évi tevékenységéről

Alapítványunk 2011-ben alap-szabályának megfelelően, törvényes keretek között folytatta tevékenységét, habár működését rendkívüli körülmények nehezítették.

Személyi feltételek

Tóthné Nyiszteruk Hilda – egyéb elfoglaltságai miatt – a továbbiakban nem tudja vállalni a felügyelőbizottsági tagsággal járó feladatokat. Helyére Kerner Erzsébet szalkszentmártoni kolléganőt kértük fel, aki a felkérést elfogadta. A személycserével kapcsolatos adminisztrációs feladatok folyamatban vannak. A változást alapító okiratunkon is át kell vezetni, és azt a bírósághoz is be kell nyújtani, továbbá, a 2012-ben hatályba lépett jogszabályváltozások is szükségessé teszik az alapító okirat egyéb vonatkozású módosítását. Erre azt követően kerül majd sor, hogy – remélhetőleg hamarosan – ismertté válik a Nemzeti Együttműködési Alaphoz 2013. évre benyújtott (egyébként már érvényesnek nyilvánított) működési pályázatunkra vonatkozó döntés. Pályázatunkban ugyanis önálló tételként szerepel az alapító okirat módosításához kapcsolódó ügyvédi díj. Amennyiben pályázatunk nem nyer, a módosítást megpróbáljuk ügyvédi közreműködés nélkül benyújtani.

Kuratóriumi ülések

2012-ben a kuratórium öt alkalommal (február 4-én, április 21-én, június 2-án, október 13-án és december 22-én) ülésezett. A kuratóriumi ülések minden esetben határozatképesek voltak, azokon a felügyelőbizottság is képviseltette magát, valamint dr. Szabó Imre alapító (3 alkalommal) és Záhonyi Ede alapító (2 alkalommal) és az október 13-ai ülésen Székely Mária könyvelő is részt vett. A kuratóriumi

ülések helyszíne többségében a Pedagógusok Szakszervezete XIV. kerületi helyisége volt (Budapest XIV. Thököly út 94.), egy alkalommal Csillebércen, egy alkalommal pedig Záhonyi Ede lakásán tartottunk kuratóriumi ülést.

Kapcsolatok

Továbbra is jó szakmai kapcsolatunk van a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztályával (MPT MOPED), a Magyar Úttörők Szövetségével, valamint a zánkai Gyermek- és Ifjúságszervezet-történeti Múzeummal és Könyvtárral.

Megfelelő kapcsolat hiányában nem járt eredménnyel a Magyarországi Gyermekbarátok Mozgalomával tervezett kapcsolatjavítás.

Változatlanul érvényben van együttműködési megállapodásunk a Régiók Interkulturális és Orosz Nyelvi Egyesületével. Meg kell azonban jegyezni, hogy a Győri Törvényszék 2012. július 4-én kelt Pk.T.61.057/1992/22 sz. határozata alapján az egyesület végelszámolás alatt áll, ezért a vele kötött együttműködési megállapodást hatályon kívül kell helyeznünk.

Díjak, kitüntetések

A Marton Jenő Emlékérmet idén dr. Szabó Imrénnek ítélte oda a kuratórium. Az emléklakettet április 21-én ünnepélyes kuratóriumi ülés keretében adtuk át.

A partner iskolák 2012-ben is örömmel vették megkeresésünket. A kuratórium elfogadta mind a négy partner iskola felterjesztését. A díjakat június 16-án Sármelléken *Hetesi Patriknak* Révész György, a kuratórium elnöke, *Reziben Kerék Antalnak* Kalotay Gábor, a felügyelőbizottság elnök, *Zalaváron Gerecs Katinkának* Magócsi Károlyné, a kuratórium tagja adta át. Dr. Nagy Józsefné sajnálatos balesete

miatt a keszthelyi ünnepségen nem tudtunk személyesen részt venni, ezért a díjat felkérésünkre Seffer Imréné tagintézmény-vezető adta át *Kendeh-Kirchknopf Lilinek* ugyancsak június 16-án.

A Marton Jenő-díjhoz idén esztétikus oklevél-tartót készítettünk, így az oklevelet már idén is rangjának megfelelő formában adhattuk át.

Alapítványunk a Magyar Úttörők Szövetségével közösen Ezüsfokos vándordíjjal ismeri el a természetjárásban, táboroztatásban élenjáró túravezetők munkásságát. A díjat 2012. december 22-én vehette át *Révész György*, kuratóriumunk elnöke dr. Tóth Józseftől, a kitüntetés alapítójától.

Rendezvények, események

2012. május 11-én a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztálya és Hagyományismereti Szakosztálya *A hagyományok szerepe a gyermekszervezetek tevékenységében* címmel rendezett konferenciát a Hagyományok Házában. A sikeres rendezvény alapítványunk támogatásával zajlott le, azon részt vettek képviselőink is. A konferencia-kötet – amelynek kiadásához ugyancsak hozzájárulunk – pillanatnyilag nyomdában van.

Kiadványok, Tájékoztató

2012-ben két alkalommal jelent meg alapítványunk Tájékoztatója, amelyet postai úton juttattunk el támogatóinkhoz.

Kuratóriumi döntést hoztunk arról, hogy 2012-ben is 40.000Ft-tal támogatjuk a Régiók Interkulturális és Orosz Nyelvi Egyesülete új kötetét, azonban a kötet kiadása áthúzódik 2013-ra. Az elmúlt évben jelent meg a Mozgalompedagógiai füzetek negyedik köteteként a dr. Tóth József pedagógiai írásaiból készült *Lobogó láng* c. válogatás, melynek nyomdaköltségeihez a szerző és alapítványunk egyaránt 10.000 Ft-tal járult hozzá.

Gyűjtemény

Februárban – a Magyar Pedagógiai Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztályával együttműködve, az Apáczai Kiadó segítségével – felhívást és módszertani levelet juttattunk el a magyarországi általános iskolákhoz a magyar gyermek és ifjúsági szervezetek, mozgalmak, egyesületek történeti és módszertani anyagainak összegyűjtésére és közzétételére. A felhívásra a székesfehérvári Zentai úti iskola, valamint a hajósi iskola igazgatója reagált.

Könyvgyűjteményünk gyermekirodalmi, illetve iskolai könyvtárban felhasználható részét felajánlottuk a zalavári Cirill-Metód Suli Harmónia Általános Iskolának, amely a felajánlást örömmel elfogadta. A gyűjteményt Magócsi Károlyné kuratóriumi tag június 16-án adta át az iskola vezetőjének, egyúttal a könyveket leltárunkból töröltük.

Örömdetesen gyarapodik gyermekmozgalmi (ezen belül elsősorban úttörőmozgalmi) gyűjteményünk. A gyűjtemény – amely könyveket, periodikákat, tárgyi emlékeket, iratokat és dokumentumokat, kéziratokat, nyomtatványokat és audiovizuális emlékeket tartalmaz – szépen gyarapodik, jelenleg már több száz tételből áll, amelyeknek többségét a Thököly út 94-ben tároljuk. A gyűjtemény fő forrásai adományok

és hagyatékok. Különösen jelentős volt az elmúlt évben a Szabolcs-Szatmár megyei úttörőmozgalom történetével kapcsolatos iratanyag, amelyet Rakó József ajánlott fel a gyűjtemény számára.

A gyűjteményről teljes körű nyilvántartás készült, de még nem történt meg ennek hozzáférhetővé tétele alapítványunk honlapján.

Egyelőre nem került sor a gyűjteményünk tárolásával kapcsolatos tárgyalásra az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeummal, valamint a zánkai Új Nemzedék Központban bekövetkezett változások miatt a zánkai Gyermek- és Ifjúságszervezet-történeti Múzeum és Könyvtárral sem.

Gazdálkodás

2012-ben felére csökkent 1%-os bevétele. Eközben az alapítványunknak nyújtott támogatások összege közel 20%-kal nőtt, így a két bevételi forrásunk összességében a 2011. évihez képest 10%-kal csökkent. Az elmúlt évben összesen 202.800Ft támogatást kaptunk (2011-ben ez az összeg 171.800Ft volt), továbbá az APEH az 1%-os rendelkezések alapján 68.326Ft-ot utalt át számlánkra (2011-ben 136.163Ft-ot). Köszönetet mondunk mindazoknak, akik támogatásukkal elősegítették alapítványunk működését.

2012-ben pályázatot nyújtottunk be a Nemzeti Együttműködési

Alap működési pályázatára. Bár a pályázatot befogadták, és megfelelőnek értékelték, valószínűsíthetően a rendelkezésre álló források szűkössége miatt várólistára kerültünk, ami a várólistán előttünk állók nagy száma miatt gyakorlatilag azt jelenti, hogy nem nyertünk. A 2013. évre szóló működési pályázatot 2012 decemberében kellett benyújtani. Ez megtörtént, a pályázatot érvényesnek nyilvánították, döntés még nem született.

Alapítványunk könyvelését az elmúlt évben is a Székely Bt. vezette. A könyvelés az előírásoknak megfelelő volt, adóbevallásunk és a statisztikai adatszolgáltatás időben elkészült, a szükséges információkat mindig pontosan megkaptuk, ezért köszönet illeti Székely Mária könyvelőt.

Egyebek

Ez évi, Marton Jenő emlékére kiírt pályázatunkra sajnálatos módon egyetlen pályamű sem érkezett. Ebből le kell vonnunk a megfelelő következtetéseket: felül kell vizsgálnunk a pályázat tartalmát és közzétételi módját, e mellett esetleg emelnünk kell a pályázati díjak összegét.

Nem történt meg alapítványunk leltározási és értékelési szabályzatának kidolgozása.

Tisztelt Támogatóink!

Köszönjük a korábbi években nyújtott támogatásukat, amellyel hozzájárultak vállalt feladataink megvalósításához, különösen az alapítványi díjakhoz és pályázatokhoz, a Tájékoztató és más kiadványok megjelentetéséhez. Idén is kérjük támogatói segítségüket, és azt is, hogy ajánlják alapítványunkat ismerőseik, barátaik figyelmébe. Kérjük, hogy a mellékelt csekken fizessék be támogatásukat, vagy utalják át az alapítvány bankszámlájára. Bankszámlaszámunk:

K&H Bank, 10404027-00005766-00000002

Kérjük továbbá, hogy aki teheti, 2013-ban is támogassa tevékenységünket. személyi jövedelemadója egy százalékával. Adószámunk:

18080320-1-42

Minden támogatást köszönettel fogadunk.

A Múltunk Öröksége Alapítvány
Kuratóriuma

Egy igaz legenda: Berci bá'

A fenti címmel tartottak megemlékezést 2012. december 18-án Pesterzsébeten a Csili Művelődési Központban Stein Albertről, a nagyszerű csapatvezetőről. A Csili Helytörténeti Klub rendezvényén Gyökér György, egykori ifjvezető, Stein Albert vezetőtársa elevénítette fel Berci bá' alakját. Megemlékezését az alábbiakban rövidítve közöljük.

Ma egy példaadó ember és pedagógus Stein Albert életéről, cselekedeteire emlékezünk.

1937. május 12-én született Budapesten. Egyházi óvodába, járt, szülei papnak szánták. 10 éves korától Tatán a piaristáknál tanult.

A Kiss János altábornagy utcai Tanítóképzőben 1957-ben végzett, és került gyakorlatra az Ady Endre általános iskolába. Egy év múlva képesítővizsgát tett, és megszerezte tanítói diplomáját. 1957. augusztus 16-tól lett a 2369. Ady Endre fiú úttörőcsapat vezetője, mely tisztségét 25 évig egyhuzamban betöltötte.

1959-től a 2370 sz. Kállai Éva leánycsapat vezetője Mód Etelka volt. Etelka néni később felesége lett.

Egy nyilatkozatában így vall a kezdeti nehézségekről: „Nem volt másom, csak a fiatalságom és a lelkesedésem. Első úttörővezetőm Reviczky Béla tanácsát tartottam szem előtt: Ha egyedül nem boldogulsz, nézz körül, és társakra találsz.” Így is cselekedett. Kereste a társakat és meg is találta, és a legenda elkezdődött.

Beszervezte a mozgalmi munkába a korábban az iskolában végzett fiatalokat, az odajáró gyerekek szüleit, a Hazai Fésűs KISZ aktivistáit, a középiskolásokat. Így alakult ki, hogy az Adyban a rajvezetői munkát nem az iskola pedagógusai, hanem ifik látták el. Több mint egy évtizedig még a csapatvezető-helyettesi beosztásban is ifjvezető dolgozott.

A csapat tevékenységét, a gyerekek az ifjvezetők, a csapat önkormányzata és vezetősége együttes döntése határozta meg.

A jelölés, a titkos szavazás, a szavazatszámoló bizottság hozzátartozott a csapat hétköznapijához. Az őrök, rajok, és a csapat tisztségviselői mind választáson szereztek a mandátumukat és így képviselték társaikat. Mi már akkor

demokráciában éltünk, ez nekünk szinte természetes volt. Ez volt a sikereink egyik titka, ami természetesen Berci bá' kitartó munkája, hozzáértése, fáradhatatlansága, és hite nélkül soha nem sikerült volna. Ő természetesen így nyilatkozott a sikerekről: „Az én szavazatom csupán egy a sok közül. Azt, hogy mit és hogyan csináljunk, mindig a gyerekek, az ifjvezetők, a csapat önkormányzata és vezetősége dönti el.”

A döntéshozó Ady Tanács mellett létrejött a Hetes Tanács, akik hamar mozgósíthatóak voltak és akár a szünetben is döntést hozhattak, hiszen egy tag csak maximum 2 percig beszélhetett.

Volt vízitelepünk, úttörőotthonunk, úttörő- és ifi klubunk, amelyet nem kis munkával alakítottunk ki az úttörőotthon melletti széntárolóból. Nagyon jól sikerült.

Az ifi vezetőséget és az ifi titkárt is választottuk. Kedves hagyomány volt, hogy az ifik disznótoros vacsorával zárták az évet.

Kétszer elnyertük a KISZ KB Vörös Selyemzászlaját és szalagját és Budapesten elsőként a KISZ KB Vörös Selyemzászló Csillagát. Kerületi, budapesti és országos szinten is rengeteg elismerést szereztünk. Természetesen ezt a Főnök nélkül nem értük volna el.

Külön kell szólni arról az elmélyült céltudatos tevékenységről, amellyel csapatunk névadójának, Ady Endrének az emlékét őriztük (névadó próba, szavalóverseny, koszorúzás a temetőben, csapatjelvény, levélpapír, oklevelek).

Hagyománnyá vált, hogy az évindító szeptember 29-i ünnepélyes csapatgyűlésen a gyermek-, az ifjú- és felnőtt vezetők a csapatzászló előtt fogadalmat tettek.

A fogadalom szövege:

„*Én ... a Magyar Népköztársaság ifjú úttörővezetője, szövetségünk zászlaja, vezetőim és társaim előtt fogadom: az úttörőélet törvényét minden körülmények között megtartom, vezetőim utasításait végrehajtom csapatom jó hírnevét megőrzöm. Vállalom, hogy a rám bízott úttörőket, az úttörőélet törvényének megtartására nevelém és mindenben jó példával járok előttük. Tetteimmel szocialista hazámat, a dolgozó népet szolgálom.*”

Mi ezt nagyon komolyan is gondoltuk.

Az úttörőotthon (a kerület első iskolája volt) lebontása Berci bá' életét is megváltoztatta. Úgy mondják, a bontáshoz használt betongolyó a bontáskor az első lökés után széttört.

Az a hatalmas értékes mozgalmi gyűjtemény, ami összegyűlt, több helyre is vándorolt, de nem tudjuk ma sem hogy mi lett a sorsa. Negyven év sok munkával összegyűjtött emlékei talán egyszer méltó helyre kerülnek.

Az úttörőmozgalom 50. évfordulójának kerületi megemlékezése után újra megmozdultak az adysok. Megalakult az *Ady Baráti Kör* melynek szervezésében még Berci bá' is részt vett. A régi ifik elhatározták, hogy rendszeresen minden év júniusának harmadik hétvégéjén tábort szerveznek ez azóta is nagy sikerrel rendszeresen megrendezésre kerül.

Az Ady Baráti Kör két sikeres rendezvénye után az iskola vezetése már nem tartotta fontosnak a régi adysok találkozóját. Máig sem tudjuk, hogy miért.

Minden év legsikeresebb és legjobban várt eseménye a nyári tábor volt.

Berci bá' jegyezte táborait, több mint száznál járt. Nagyon sok cserkész táborban is részt vett, és szerzett óriási tapasztalatot a táborok szervezéséhez programjaihoz.

Rendkívül népszerűek voltak a táboraink a gyerekek körében. Volt olyan év, hogy két turnusban táboroztattuk a gyerekeket annyian jelentkeztek.

A táborba jelentkezők már évközben készültek a táborra. Külön

foglalkozásokon készültek a tábor különböző programjaira.

Mi volt a Főnök titka? Milyen pluszt kapott a több ezer tanítvány? Mit kaptunk mi, akik most emlékezünk?

Néhány emlékező:

Bata Béla régi vezetőtársunk:

1.

„Talán az első saját őrsvezetőképző táborban történt, Csillebércen, nem a nagytáborban, hanem mellette. Jóska talált egy „vipérát”, egy kígyófélét. Mondták neki ne bántsa, mert baj lesz.

- Mi baj lehetne? - kérdezte, és milyen az állat, meg is marta a Jóskát. A többiek szaladtak a Berci bácsihoz és elmesélték, mi történt. Szaladt Berci bácsi is, hogy segítsen, meg megvizsgálja, milyen is volt az a kígyó. A nagy ijedségben persze a kígyó elmenekült, de a marás jól látható volt Jóska kezén. Berci bácsi gyorsan és szakszerűen nekilátott az elsősegélynyújtásnak. Rendesen úgy csinálta, ahogy kell. Megvágva Jóska kezét, és rendesen próbálta kiszívni a mérget, ahogyan kell. Közben értesítették a mentőket – hol volt akkor még mobiltelefon? –, akik kijöttek és folytatták azt, amit Berci bácsi elkezdett. Majd Jóskát bevitték a kórházba.

Berci bácsi önfeláldozásának, majdnem maga lett az áldozata. A kígyó tényleg mérges volt, mérget szívt ki Berci bácsi Jóska kezéből, ezzel megmentette az életét. Berci bácsi Életmentő Emlékérmét kapott.”

2.

„Igazán, csak 1960 tavaszán találkoztam először közvetlenül Berci bácsival.

Csapat ünnepségre készültünk, és mint próbaidős úttörő (ha valaki nem emlékezne rá, mert volt ilyen, kék nyakkendő, piros csíkkal, átmenet a kisdobos és az úttörő között) vártam, hogy felavassanak úttörőnek. Türelmetlenül kérdeztem meg Berci bácsit, hogy mikor fognak végre felavatni úttörőnek? Berci bácsi pedig, mélyen a szemembe nézve visszakérdezett:

- Mondd meg nekem Bata pajtás, mit tettél azért, hogy méltó legyél az úttörő nyakkendő viselésére?

Szólni sem tudtam, majd sokáig a szavai jártak a fejemben. Valójában

ezzel a kérdéssel egy életre meghatározta cselekedeteimet. Mit tettem azért? Megérdemlem? Méltó vagyok rá?”

3.

Nagy örömmel olvastam, hogy 1997-ben az újonnan alapított „Pesterzsébet Gyermekéiért Kitüntetés”-t elsőként adták át Berci bácsinak. Ha valaki érdemes volt, akkor sok-sok áldozatos munkájáért igazán megérdemelte.

Berci bácsi nem csak egy igazán jó pedagógus volt, aki mindig ember tudott maradni, hanem legfontosabb tulajdonsága, hogy a rábízott gyerekeket nemcsak tanította, hanem nevelte. Emberekké nevelt valamennyiünket, soker még ma is összeszoruló szívvel emlékszünk rá.

Plutzer Margit szintén régi vezetőtársunk, óvodapedagógus

Mindnyájunk fülébe visszacseng: „Ha cigánygyerekek potyognak is az égből, ha a Himnuszot meghallod rögtön vigyázzba állsz!” (Bocsánat a cigánygyerekektől) Életre szóló tanítás volt. A **zászló becsületét** is szigorúan megkövetelte.

Borsányi Veronika tanár:

„Imádok tanítani! Úgy érzem, sikerült megszerettetnem ezeket a nehéz tárgyakat (matematika-fizika-kémia) a gyerekekkel. Azt, hogy tanár lettem, köszönöm Stein Albert volt csapatvezetőmnek, Bayer tanárnőnek (volt földrajz-tanár), Markup Valéria volt kémiatanáromnak és Csete Zoltánné volt osztályfőnökömnek, aki azt mondta, úgysem lesz belőlem semmi, és Kőváry Károly (Kavics) fizikatanáromnak, aki Fradi drukker volt és csak akkor feleltetett, ha azt mondtam, hogy éljen a Honvéd!

Az idézett visszaemlékezésekhez nem kell kommentár. 25 évig egyhuzamban volt a csapat vezetője, még megtippelni is nehéz, hogy hányan emlékeznek hasonlóan volt tanárukra, csapatvezetőjükre. A mindennapok munkája cselekedetei, tették Őt igazi legendává, nemcsak a régi diákjai, de még azok gyerekei előtt is.

Egész éltünkre kiható útravalót kaptunk. Önállóságra, becsületre, hazafiságra nevelt. Ha kellett, atyáskodott, ha kellett dorgált, de akkor is tudtuk, hogy azt is értünk teszi. Féltett óvott minket.

- Az Ő példáját követve, rengeteg pedagógus miatta választotta a hivatását.
- Már felnőtt korunkban is sokszor felkerestük kikértük véleményét az éltünket befolyásoló döntésekről.
- Nagyon sok „Adys” párkapcsolat, házasság szövődött
- Szinte hagyománnyá vált, hogy a megszületett gyerekeinkkel az első utunk hozzá vezetett, hogy bemutassuk a „*legifjabb Adyst*”. A mi örömünk az Ő öröme is volt.

Sorolhatnám tevékenységét, tetteit, közösségépítő érdemeit még nagyon sokáig.

Berci bá' hosszan tartó betegség után 1997. március 16-án, 60. életévében eltávozott közülünk, de a legenda tovább folytatódik.

Emlékünkben, szívünkben örökké élni fog!

Főnök! Mindent köszönünk!

Gyökér György után kapott szót Trencsényi László, aki a pesterzsébeti csapatban Stein Albert vezetőtársa volt.

Nagy tisztelettel adózom Stein I. Albert „Adys”-korszaka előtt, az emlékezők fontos dolgokat mondtak el egy rendkívüli személyiségről. Ezt a korszakát Berci bá'nak nem ismerhettem.

A most bemutatott dokumentumok hatására tárult fel néhány fontos adat az 1937-ben született, s 60 évesen elhunyt kollégánkról, vezetőtársunkról.

1948-ban a tatai piarista konviktus megköszönte szüleinek, hogy eddig rábízták az ifjú növendéket. Elegáns reflexió ez az államosításokra, de annak is tanújele, hogy Berci gyerekkori élményeit itt, s nyilvánvalóan cserkészek közt szerzte. Ez tükröződött azon a sajátos, egyéni arculatú mozgalmi kultúrán, ami – az emlékezések tanúsága szerint (számháborúk, karszalagcsaták stb. fiús romantikája) jellemezte „adysként” is.

Ezután – erről tábori takarodók után beszélt – valami sérelem érte, mely fokozta bizonyítási vágyát a fiatal úttörővezetőnek.

Technika-szakos tanár erős humán érdeklődéssel... Ady-kultusz, az erzsébeti mozgalomtörténeti gyűjtemény muzeológus szakértelmű kezelése. Itt is valami kompenzációs motívum!

Katonakönyve tanúsítja, nem szolgált sokat a néphadseregben, miközben fél életét a növendékeivel a MHSZ lőterén töltötte.

Itt is bizonyítani, kompenzálni akart?

Vajon fontosak e ezek az adalékok vezetői portréja megrajzolásakor?

Nem az a fontosabb, amit az 1987-ben (a politikai-társadalmi változásokra már-már kétségbeesett reformkísérletekkel válaszoló mozgalmi vezetés támogatásával) alapított területi úttörőcsapatról mondott? Mekkora az ideális csapatlétszám?

Ahány gyerek meg tudja fogni a kezét! Bercinek hatalmas kezei voltak, mint ahogy kimagasló testalkata. Ezzel együtt volt meghatározó ez a mérték.

Az iskolai kötetmeken kívül, a különböző motívumokból az iskolai közösségeken kívül perdült gyerekek (és szüleik, s önkéntes felnőttek) köréből alakult a 6. Számú *Trencsényi-Waldapfel Úttörőcsapat*. A 6. számot az országos elnökség "kegyeletből" adományozta, hiszen 1946-ban ezen a számon jött létre Pesterzsébeten területi csapat! A névadó úttörőmozgalmi tevékenysége mellett tán szerepet

A 6. sz. Trencsényi-Waldapfel (területi) úttörőcsapat

játszott az a kötődés is, hogy az ókor-tudós testvérének Pesterzsébeten élt családját a náci haláltáborban pusztították el, s az életben maradt testvérek az örökségben maradt villát a helyi – Misztótfalusi – népi kollégium javára ajánlották fel 1946-ban.

A 80-as évek végén működött területi csapatot a közös döntések demokráciája jellemezte. S még

valami: volt infrastruktúra Erzsébet proletarizálódó gyerekeit, válási krízisbe került családjaikat fogadni hétvégeken. Volt úttörőház, volt vízitelep, volt szári és dömsödi táborhely.

S mindennek felett volt karizmatikus vezető, **Stein.I.Albert**.

Zsámbok díszpolgára

Felemelő ünnepség színhelye volt december 8-án a zsámboki József Attila Művelődési Ház és Könyvtár. A település történetének fáradszaktalan kutatóját, kuratóriumunk tagját, dr. Tóth Józsefet köszöntötte Holló Ilona polgármester és az ünnepi műsor abból az alkalomból, hogy elsőként kapta meg a Zsámbok Község Díszpolgára kitüntetését. Az alábbiakban a polgármester asszony méltató beszédét közöljük.

Dr. Tóth József 1934 november 23-án született Vácszentlászlón. Ősei vácszentlászlói és anyai ágon valkói szegényparasztok voltak, cselédek, Pestre járók. 1936-tól Zsámbokon egy tanyáról, a Kórós-tanyáról nagymamája hátán indult naponta a zsámboki óvodába. Kis idő múlva a család tanyai gyarapodása lehetővé tette, hogy beköltözzenek a faluba, így a Rákóczi utcában házat vettek. Innen indul dr. Tóth József iskola és falu iránti ragaszkodása.

A kitűnő tanuló bekapcsolódik az iskolai ének, tánckar és a színjátszó csoport munkájába. Az esperes úrral szervezett Szívtestőrség tagja. 1948-tól Gödöllőre járt

gimnáziumba, majd a mátyásföldi Corvin Mátyás középiskolai, itt tett érettségét. Az ELTE magyar-történelem szakán 1957-ben végzett. Végigjárta a tanári pálya szakaszait, dolgozott tanárként általános iskolában, volt igazgatóhelyettes, óraadó szakközépiskolában és tanárképzőben. Pedagógiai érdemei

közt legmeghatározóbb célja volt, hogy minél több gyermek lelkébe elültesse a magyar kultúra csiráját, ott nevelgesse, gondozza, hogy megismertesse szeretett országa és szűkebb hazája történelmét. A hagyományörzés nem magánügy, a közösség, a tanító, a családok feladata. A hagyomány közösségben

képes csak elevenné válni. Sok generáció tanítójaként tudatosan vállalta fel ezt a nemes feladatot.

1972 márciusában lett bölcsészdoktor. Kiváló szakmai munkájának köszönhetően tanügyigazgatási vezető lett, előbb fővárosi tanulmányi felügyelő, majd a III. kerületben osztályvezető, innen ment nyugdíjba. Humán végzettsége ellenére, vagy talán épp ezért fontosnak tartotta az ifjúság testi nevelését is. A természetjáráshoz először az úttörőmozgalom révén került közel. Már kezdő tanárként Pasaréten tornaterem hiányában napköziseivel – a bakancsosokkal – járta a környéket, és itt kapott kedvet a táborozásra is, amelynek kiváló szervezőképességével meghatározó alakja lett.

Csillebércen a „Barátunk, a természet” program egyik szakvezetőjeként túravezetővé, majd nemzetközi túravezetővé vált, és kihasználva orosz nyelvtudását sok cseretúrát vezetett a „grúz hadiúton”. A helyiektől meg is kapta a „Grúzia turistája” kitüntető jelvényt. Elnyerte az aranyjelvényes túravezető címet, és ifjúsági természetjárásért életműdíjban részesült. Ma is az Aranyjelvényes Túravezetők klubjának alelnöke. A gyalogtúrák mellett kerékpáros expedíciók kezdeményezője lett. Csordás Mihállyal 1966-ban útjára indítottak az Országos Kerékpáros Körtúrát. Ez évben alakult újjá az MTSZ Kerékpáros Bizottsága, amelynek a vezetője lett. Később, 1996-tól hosszabb időn át a Magyar Kerékpáros Túrázók Szövetségének elnöke is volt. Éveken át szervezte és vezette a „dicsőséges tavaszi hadjárat” kerékpáros emléktúrát. Ő írta az 1984-ben megjelent Kerékpáros túrázók zsebkönyvét és több módszertani kiadványt.

A szervezett turisztika terén végzett munkájáért az Aranykerék és a Természetjárás fejlesztéséért arany fokozat kitüntetések kaptak. Alapítója a Tájak, Korok, Múzeumok Mozgalomnak, alapító tagja a Múltunk Öröksége Alapítványnak, napjainkban a Tájak-Korok-Múzeumok csoportot vezeti, és előadásait a hazai tájszeretetről és hazaszeretetről közösségek hallgatják. Alapító tagja a Kossuth Szövetségnek, és a honismereti-turisztikai gyermekközösségek támogatására létrehozta az „Ezüstfokos” vándordíjat. Történeti-

helytörténeti kutatómunkája eredményességét igazolják az általa írt kiadványok: Kossuth Lajos nyomában hazai és külföldi tájakon, Rákóczi emléktúrák, Batthyány nyomában...

A Budapesti Honismereti Társaság elnökségének tagja, elismert helytörténész.

Mindig gondja volt az „utánpótlás” biztosítására.

A hagyományörzés és a diákok felelős felnőttekké nevelése állandóan látóterének középpontjában állt. Zsámbokon 1987-ben létrehozta a *Tóth Alapítványt* családja emlékére, melyen a zsámboki kisdíjak évente pályázatot készítenek hagyományörzés, helytörténet témakörben.

Versait *Vándorúton* címmel gyűjtötte csokorba, saját kiadásban jelentette meg.

Rendszeresen közöl írásokat a Köznevelésben, a Honismeretben és a település Krónika c. lapjában. Meghívottja a zsámboki honismereti vetélkedőknek és a József Attila versenynak.

Több évtizedes levéltári búvárkodás, a községben végzett gyűjtőmunka relikviáinak, rekvizitumainak kitartó rendszerezése teszi hitelessé, gazdaggá munkait. A magyar államalapítás millenniumára elkészítette Zsámbok község helytörténeti könyvét, a *Zsámboki krónikát*. 2000-ben „Zsámbok

községért emlékérem” kitüntetést adományozott számára a település önkormányzata a település helytörténetének kutatásáért, a hagyományok ápolásáért.

Megírta frontélményeit gyermek-szemmel, és *Davaj, davaj* c. könyvében a település és Pest megye több településének a világháborús eseményeit mutatja be.

2012-ben a 300 éves zsámboki iskola tevékenysége előtti tisztelet készítette, hogy a múltat meg kell menteni a jövő számára. Önkormányzatunk támogatásával jelent meg a *Palatáblától az internetig* c. monográfia, az iskola történetéről.

Fáradhatatlanul, megszállottként készíti a zsámboki képes krónikát szeretett iskolájáról.

Sokoldalú, értékes embert ismerhetünk személyében, akinek érdeklődése széleskörű. A Köztársasági Érdemkereszt ezüst fokozata kitüntette előtt, falu iránti elkötelezettsége előtt Zsámbok község tisztelettel adózik, amelyért *díszpolgári* elismerésben részesíti.

Büszkén vallja magáról:

„Úgy vagyok én Zsámbokkal, mint Kiskunfélegyházával Petőfi, aki jól tudta, hogy Kiskőrösön született, de onnan csecsemőként került a kiskunok fővárosába. «Ez a város születésem helye...» Nekem is Zsámbok a szellemi szülőhelyem.”

Ezüstfokos

Alapítványunk kuratóriumának decemberi ülésén meghitt ünnepség keretében került sor az Ezüstfokos Vándordíj 2012. évi átadására. Ezt a rangos természetbarát kitüntetést 1982 óta a legeredményesebbnek ítélt gyermekturista-vezető kapja meg.

Ezúttal Révész György részesült ebben az elismerésben, aki évtizedek óta vezette a gombai gyerekeket számtalan túrán, táborban, és most is folyamatosan segíti ezt a tevékenységet.

Sokirányú kulturális, oktató-nevelő munkáját – több kitüntetése mellett – jelzi, hogy Gomba Község Díszpolgárává is választották.

A fenti „elfoglaltságai” mellett hallatlan energiával végzi egyéb országos jelleg vezetői megbízatásait: a Magyar Pedagógiai

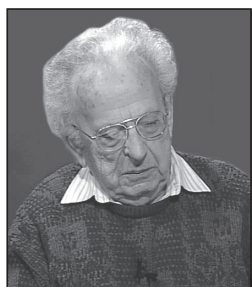
Társaság Mozgalompedagógiai Szakosztály elnöki tisztségét, a Múltunk Öröksége Alapítvány kuratóriumának vezetését.

Kitüntetéséhez ezúton is gratulálunk, és további hasonló intenzitású munkájához sok sikert és jó erőt, egészséget kívánunk!

Dr. Tóth József

Vesztéseink

Dr. Pálffy Gyula (1926-2013)

Nagy részvétellel vettek búcsút március 5-én Fótton az Apáczai-díjas pedagógustól, a város ismert közéleti személyiségétől, a volt Fóti

Gyermekváros iskolavezetőjétől.

Dr. Pálffy Gyula a szegedi Királyi Érseki Tanítóképző Intézetben szerzett tanítóoklevelet 1945-ben. 1946 januárjától a sövényházi tanyai iskolák egyikében, a kutyanyakiban kezdett tanítani egyedül 20 gyereket 1-6.oszt. összevonásban. Fizetést nem kapott, a szülők tartották sorkosztón, meg egyéb dologi ellátásban. Az iskolafelügyelő csak a tavaszi jó idő beálltával látogatta meg és csodálkozott, hogy miként ért el jó eredményeket tanítványaival a szükséges felszereléseket nélkülöző iskolában.

A második év végétől a szegedi gyakorlóiskolába nevezték ki, ahol megszervezte az úttörőcsapatot. Közben levelező tagozaton általános iskolai tanári, később az egyetemen középiskolai tanári oklevelet szerzett. A Szegedi Pedagógiai Főiskolán a pedagógiai-pszichológiai tanszéken lett tanársegéd 1957-ig, ahol az úttörőmozgalom pedagógiáját is oktatta.

Minden év nyarán az egykori SzOT-DISz 29. Sz. Mikosdpusztai Úttörőtáborban táborvezető volt. Pedagógus és pedagógus-jelölt rajvezetőit mesteri módon vezette be a 10-14 éves gyerekek megismerésének tudományába. A gyerekek is és az ifik közül sokan követték példáját.(Az egykori mikosdi rajvezetők közül többen élete végéig tartották vele a kapcsolatot, sokan neki is köszönhették elismerésüket a pedagógiai- és mozgalmi életben.)

A Fóti Gyermekváros megalakulásakor dr. Barna Lajos igazgató, aki szintén régi úttörővezető is volt, meghívta Fótira és nyugdíjazásáig ott is maradt. Segítette az úttörőcsapat munkáját, sport és táborozási tevékenységét. A gyermekvárosi tanítványok is többen vallották

példaképüknek és követték őt, mint tanárok, nevelők.

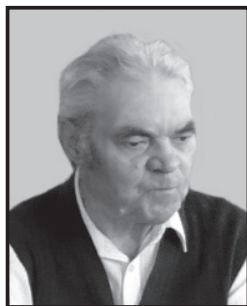
Egy ideig tagja volt az Országos Úttörő-elnökségnek is, több módszer-tani írása jelent meg a pedagógiai és az úttörőszajtóban. A Múltunk Öröksége Alapítványnak alapító-tagja volt és első között kapta meg 80. születésnapján az Életfa-díjat.

Korábban tanácsstag, majd képviselő-testületi tag volt. 1990-ben kezdeményezője volt a Fóti Ökumenikus Kulturális Egyesületnek, és egyik alapítója a Fóti Ökumenikus Általános Iskolának és Gimnáziumnak.

Feleségével, gyermekeivel és unokáival jól beilleszkedett Fót közösségébe, ismerték, tisztelték és szerették őt.

Dr. Szabó Imre

Szloboda Árpád (1931-2013)

Fájdalommal ért a hír haláláról, bár tudtam, hogy súlyos beteg volt. Fél évvel előbb találkoztunk utoljára, arról is beszélünk, hogy 2013-ban

lesz az úttörő vándortáborok 40. évfordulója. Akkor a Mecsek és a Bakony Vándortáborok útvonalain indultak, majd a következő évtől egyre többen bővültek: gyalogos 22, kerékpáros 5, és vízi 3 volt.

Igen népszerűek lettek az úttörők, az úttörővezetők, a pedagógusok és a szülők körében. Ekkor mondta el, hogy egész életében az úttörők táborozási és turisztikai tevékenységének segítségét, fejlesztését végezte. Honnan eredt ez a szép ars poética? Már a híres Sárospataki Tanítóképzőben, majd az Egri Pedagógiai Főiskolán készült hivatására. A mozgalmi élet mellett első sorban a természet szeretetére és megbecsülésére, a haza megismerésére és tiszteletére kívánta nevelni tanítványait az abaújszántói iskolában, majd járási úttörőtitkárként a szerencsi járásban 1952 és 1957 között. Azután hívták meg az úttörőközpont munkatársának, ahol 1978-ig tevékenykedett.

Visszatérve beszélgetésünkre, amiben elsőként az Országos Úttörő Kék-túrákat említette, amelyek nyolc tájegységen szerveződtek és igen szép teljesítmény-jelvényt kaptak a résztvevők. Ebben Kiss Jóskára támaszkodott mindvégig. A vándortáborok országos hálózatának megszervezése és létrehozása mellett a járási, városi váltótáborok kialakítását is nagy szakértelemmel végezte, amiben a bizottság tagjai nagyban segítettek. Csak Káptalanfüredet említem, ahol 17 megyei és járási, városi táborot létesített.

Árpi, mint az Országos Úttörő Táborozási és Turisztikai Bizottság titkára, hivatali munkáján túl tiszta szívből, önzetlenül, megállás és pihenés nélkül járta az országot és tartotta a kapcsolatot országos, megyei és helyi szervekkel, úttörőelnökségekkel és csapatokkal. *Rakó Jóskától és György Lacitól* jó szakbizottságot örökölt. Jól emlékszem arra a napra, amikor megtudtuk, hogy Ő lesz a titkárunk. *Galántai Sanyi* bácsi elnökkel, *Doró Gabi* bácsival, *Dr. Székely Lajos* professzorral, *Dr. Székely Miklóssal*, *Kakasi Tiborral*, *Kiss Jóskával*, *Mikus Bandival*, *Gebora Lacival*, *Földes Lacival*, *Pál Emillel*, *Kacsányi Ferivel*, *Pinkert Gyurival*, *Somogyi Zolival*, *Kopp Lacival*, *Tihanyi Jancsival*, *Szepesi Hajnival*, *Szabó Magdával*, *Wild Katival* és jómagammal – a „nagy öregek” elhunytával – két évtizedig dolgozott. Én büszke vagyok arra, hogy vele együtt tevékenykedhettem, és hogy barátjának fogadtam.

A legnagyobb teljesítményének számít, hogy a Csorsza patak mellett Ő talált *Zánkára*! Az Ő érdeme a zánkai Balatoni Úttörőváros létrehozásának terve, nyári és téli táborai műleírásának elkészítése – amit Mayer Tóni építőmérnök szaktudásával lépésről-lépésre megvalósított 1969-1975 között. A pusztamaróti „nomád-tábor” kialakítását az Országos Erdészeti Központtal és *Derzsi Ottóval* kezdeményezte, ami sajnos nem tudott véglegesen megvalósulni. Pedig milyen szép lett volna Csillebérc és Zánka után a harmadik nagy tábor: *Pusztamarót*!

Árpi munkakapcsolatai, együttműködési megállapodásai

nagyon széleskörűek voltak. Az Országos Erdészeti Hivatallal, a Magyar Természetbarát Szövetséggel, a SZOT-tal, a MABEOSz-szal a Vöröskeresztrel, a KÖJÁL-lal, a Balatoni Intéző Bizottsággal, a Dunakanyar Intéző Bizottsággal, a MÁV-val, a VOLÁN-nal, a MAHART-tal, a megyei- és a járási úttörőelnökségekkel, az egyes úttörőcsapatokkal is. A SZOT-ban sikerült elérnie, hogy a gyerekek az üdülőkben is teljesítsék a nyári-, majd a tábori próbákat. Vajon, hány felnőtt, akkori gyermek, úttörő emlészik ezekre a jelvényekre, vagy a kék túrára, vagy a vándortáborok emblémáira?

Alapítványunk méltóképpen kívánja Szloboda Árpád emlékét megőrizni. Tervezünk olyan pályázati kiírást, ami az Ő nevét viseli, olyan konferenciát, amelyet az Ő tiszteletére szerveznénk az egykori vándortábor útvonal felelőseivel, állomásparancsnokaival, a résztvevő vezetők és úttörők részvételével.

Dr. Szabó Imre

Nagy Jenő (1923-2013)

Kedves Pártolónk, Marton Jenő tanítóképzős társa, a vasdiplomás tanító is elhunyt az idén február 23-án. Soha nem tudtam megelőzni őt telefonon az ünnepi jókívánságokkal. Így volt még Karácsony tájékán is. Most, húsvétkor korán hívtam, de csak fiától értesültem a rossz hírről. A legutolsó lapszámunk után is hívott, és nagyra becsülte tevékenységünket: „Jól cselekedtetek Jenő hagyatékával, hogy gyerekek és felnőttek is részesülnek belőle. Neked meg külön is gratulálok a kitüntetéshez, megérdemelted” - mondta...

dr. Szabó Imre

„A múltat végképp eltörölni...”

Napjainkban megdőböntő intenzitással folyik a közelmúlt történelmének „átértékelése” –esetenként durva hamisításokkal kísérve. Az egyre erősödő nacionalizmus már nyíltan heroizálja azokat a személyiségeket, akiknek a tettei bizony esetenként igen csak megkérdőjelezhetek. Ezek az „újsütetű történések” persze a negatívumokról hallgatnak, illetve igyekeznek csökkenteni, külső kényszerek hatásának tulajdonítani az elévülhetetlen történelmi bűnöket is.

Ezek a nézetek érthető módon megosztják a közvéleményt, hiszen bármennyire is szeretnék, a múlt átélt háborús szenvedéseit, az üldöztetéseket nem lehet egyszerre kitörölni az emberek emlékezetéből még a náci propaganda-módszerekkel sem! Véleményük szerint csak azok a „jó, igaz magyarok”, akik elhiszik, magukénak vallják az „átértékeléseket”, akik pedig kételkednek vagy cáfolják a hazugságokat, azokat „idegenszívűek”-nek, nemzetárulóknak bélyegeznek. Ezek szerint a mélymagyar „hazaffy”-ak szerint a hazai 10 millió magyar fele a nemzet ellensége? Nem volt elég a trianoni csonkolás, most még egy újabb politikai-etnikai Trianont akarnak ezek az urak!?

Az átértékeléshez szorosan kapcsolódik az úttörőmozgalom elítélése is. Ehhez persze össze kell keverni a Rákosi-korszak és az 1957 utáni megújulási évek módszereit...

Az úttörő-emlékeket könnyebb volt összetörni, az értékes dokumentumokat szemébe dobni, mint az egykori úttörők agyából kimosni a mozgalom sokirányú pozitív élményeit!

Hiába próbálkoznak az úttörők politikai karanténjának fokozatos összeszorításával, megfélemlítéssel, anyagi ellehetetlenítéssel, mocskolódó hazugságokkal – a mai felnőttek zöme nosztalgiával emlegeti az egykori tehetségfejlesztő versenyeket, a mindenki által megfizethető táborokat stb., amelyekhez manapság a gyerekek csak egy kis töredéke jut! A magyar neveléstörténet letagadhatatlan értékes, eredményes része volt az úttörőmozgalom! Ezt a múltat nem szabad elfeledni, nem szabad a nemzeti emlékezetből kitörölni, ezt az objektív nemzettudat részeként, értékes szellemi örökségként meg kell őriznünk.

Sajnálatos, hogy vannak, akik – előnyökért, vagy csak állásféltesből – beállnak a sorba és így születhetnek pl. olyan iskolatörténeti kiadványok, amelyekből kihagyják az egykori eredményes úttörőtevékenységet, vagy egy-egy pedagógus nekrológiából „kifelejtik” úttörővezetői méltatását... (Ebben persze az illető családja is ludas lehet.)

A sunyi történelemhamisítókkal szemben nem vagyunk eszköztelenek: minden értelmes ember elmondhatja ellenvéleményét akár csak baráti társaságban, kisebb-nagyobb összejevetelen, a helyi médiában, stb. Másrészt rajtunk múlik, hogy a különféle önkormányzatokban kit bízunk meg szavazatunkkal: megbízható, gerinces polgártársainkat, vagy a saját zsebüket tömő, lojális percmemberkéket. Ezért is fontos, hogy hagyjunk fel végre ezzel a szellemi önfeladással, mert „vétkesek közt cinkos, aki néma”. A történelemhamisítók ellen erkölcsi kötelességünk is kimondani az igazságot, és ezt követeli tőlünk eredményes, nemzetépítő nevelőmunkánk megbecsülése is!

dr. Tóth József

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója

Szerkesztő: dr. Szabó Imre

Felelős kiadó: A Múltunk Öröksége Alapítvány

Szerzők: Révész György, dr. Szabó Imre, dr. Tóth József, Trencsényi László

Nyomdai előkészítő: Révész György

Nyomás: Poremba Nyomda

Felelős vezető: Poremba Krisztián